

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Principia Juris Canonici : Ex Libro ... Decretalium Gregorii
IX. Pontificis M / Antehac In Alma & Archi-Episcopali
Benedictina Universitate Salisburgensi**

König, Robert

Salisburgi, 1725

VD18 80460518

23. De Officio Archi-Diaconi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61781](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61781)

hanc licentiam etiam oretenus dare possit, quia Trident. solum requirit consensum proprii Episcopi, ad maiorem tamen fidem dari solet per literas patentes.

§. IV.

II. *Effectus* est, quod licentiam tribuat Ordines ab alieno Episcopo recipiendi, servatis tamen interstitiis: dum namque dimissoria conceduntur, non eò ipso mox censetur dispensatum super interstitiis, cum non sint inter se necessariò connexa, nisi huius quoque dispensationis, ut solet mentio fiat, vel aliunde sufficienter præsumi possit. Neque ille Episcopus, ad quem dimissoria diriguntur super interstitiis, cum tali ordinando dispensare potest sine proprii Episcopi consensu, eò quod proprius subditus non sit, in quem solummodò exercetur dispensatio, & alii actus jurisdictionis. S. Congregatio Tridentini teste Piafocio *in praxi Episcop. p. I. c. I. n. II.* Verumtamen si dimissus laboret aliquò impedimentò dispensabili per Episcopum, posset in eo dispensare ille, ad quem dimittitur, esto illi non sit facta specialis permissio: etenim concessa ordinandi potestate, illa quoque concessa videntur, sine quibus non potest ordinatio expediri. arg. c. *præterea de Officio deleg.* Gobat *in Theol. experiment. tr. 8. casu 14. n. 575.* ubi n. 576. addit, Ordinatori hanc dispensandi potestatem competere, etsi dimissoria contineant hanc clausulam: *si tamen aliàs nullum tibi obstat impedimentum canonicum.*

12. Caterùm literæ dimissoriales durant, donec expressè revocentur à concedente, vel ejus successore; neque expirant solâ morte, aut depositione concedentis: non enim se habent instar mandati (quod morte mandantis re integrâ extinguitur. l. *mandatum. C. Mandati*) sed instar privilegii & gratiæ, cum respiciant præcipuè favorem illius, cui conceduntur: gratia verò perpetua est, nec cessat obitu concedentis. per l. 2. C. *de Di-*

versis Rescript. Azor. Instit. Moral. p. 2. lib. 3. c. 49. q. 5.

§. VII.

Porro *h. t.* non solum peregrini absque litteris dimissoriis ab ordinatione submoventur, verùm etiam, & specialiter cavetur, ne Clerici peregrini, aut ignoti, de quorum scilicet vita, & ordinatione non constat, publicè celebrare, vel in Ordinibus ministrare permittantur, nisi privatim, & secretò, donec formata, id est, testimoniales, seu commendaticias literas à proprio Episcopo signatas exhibeant, vel testes idonei deponant de illorum statu & conversatione. c. 2. & 3. *h. t.* Trident. sess. 23. *de Reform. c. 16.* Ratio est: quia Ecclesia similes pro suspectis habet, quasi essent fugitivi, criminosi, suspensi, vel non legitimi ordinati. c. 1. *dist. 73. c. 3. & 4. dist. 98. & c. 1. de Temporib. ordin. in 6.* Quæ tamen suspicio vel præsumptio cessat, si quis justas causas demonstrare valeat, ob quas formata producere nequeat, v. g. amissa ob injurias belli; consequenter in tali casu eidem juranti, se ritè ordinatum, omninò credendum videtur, & publicum quoque exercitium concedendum, si aliàs nullæ obstant conjecturæ in contrarium, eò quod hic de nullius præjudicio agatur, neque fides jurantis in similibus circumstantiis suspecta esse possit, sicut illius, qui formata facillè acquirere potuisset, & causam excusantem non habet, de quo solummodò intelligendum est c. 2. *h. t.* dum præter juramentum alias probationes exigit. P. Engel *h. t. n. 2.*

TITULUS XXIII.

De Officio Archi-Diaconi.

SUMMARIUM.

1. Archi-Diaconus quis dicatur?
2. 3. 4. Officium & munus ejus in quibus consistat?

Hactenus de promotione & ordinatione Clericorum. Nunc per decem sequentes titulos de ipsis promotis, eorumque officiis dispiciamus.

§. I.

1 *Archi-Diaconus* est Vicarius proximus Episcopi, omnem sollicitudinem, & curam tam in Clericis, quam eorum Ecclesiis, cognitionemque & ordinariam jurisdictionem habens. Colligitur ex *c. 1. h. t.*

§. II.

2 *Officium Archi-Diaconi* de jure communi est providere, ut Divinum officium rite fiat. *c. 2. h. t. bene custodire res Ecclesiae, cap. 3. eod.* Ordinandos & beneficiis praeficiendos examinare, ac postea examinatos, probatosque Episcopo praesentare. *c. 7. & 9. h. t.* in dignitatibus & beneficiis corporaliter instituire, seu investire, id est, in possessionem beneficii mittere. *d. c. 2. & 9. visitare singulis annis semel sui Archi-Diaconatus Ecclesias. c. 6. h. t.* totam verò dioecesim, si Episcopus non possit, de tertio in tertium annum. *c. 1. eod.* Quae tamen visitatio hodie singulis annis, vel saltem si nimis ampla sit dioecesis, biennio per ipsum Episcopum, aut eò impedito per Vicarium generalem fieri deberet. Trident. *sess. 24. de Reform. c. 3.* Denique ad Archi-Diaconum pertinet, in tota dioecesi tam in - quam extra urbem, & in omnibus, quae administrationem, aut jurisdictionem respiciunt, curam & vicem Episcopi gerere. *d. c. 1. & c. 7. h. t.*

3 Excipiuntur tamen negotia ardua. Et hinc *Archi-Diaconus* non potest committere curam animarum sine licentia & jussu Episcopi, idque non obstante consuetudine contraria. *c. 4. h. t. Barbosa de Officio & potest. Episc. p. 3. alleg. 72. n. 186.* II. Non potest dare literas dimissorias ad suscipiendos alibi Ordines. *c. 8. Eod.* III. Caulae criminales, matrimoniales, & probabiliter etiam beneficia

les ejus examini non subsunt, sed sunt ipsi Episcopo commissae. Trident. *sess. 24. de Reform. c. 20. & ibi Barbosa n. 7.* nisi specialiter de similibus quoque judicare expressè concessum sit, vel consuetudine obtentum; de quo casu communiter DD. accipiunt *c. 7. de Praebendis.* ubi Archi-Diaconus Clericum Beneficio privavit, & alium substituit. Panorm. *n. d. c. 7. n. 2.* IV. De jure communi nequit excommunicare, suspendere, vel interdicere. *c. 5. h. t.* Licet id aliquando possit de consuetudine juxta *c. 54. v. sed cum in jure de Elect.* vel ex speciali commissione Episcopi, in quo sensu intelligendum est *c. 5. de Sent. excom. in 6.* V. Nullam etiam jurisdictionem habet in Religiosos & Monasteria, nisi quam dederit consuetudo. *c. fin. h. t.* Et ratio est, quia cum Monasteria praeter Episcopum habeant adhuc alium immediatum Superiorem, nimirum Abbatem, Praepositum vel Priorem, per quem Episcopus sufficienter sublevatur, non est opus, ut eis etiam Archi-Diaconus praeficiatur.

Ceterum rectè notant Interpp. *ad c. 1. h. t.* quòd sicut olim, ita hodie variae sint Ecclesiarum consuetudines circa Archi-Diaconi officium, & potestatem: nam in quibusdam locis nullus est Archi-Diaconus: in nonnullis praeminentiam tantum habet inter Canonicos sine jurisdictione; in aliquibus verò etiam jurisdictionem exercet in Clericos & Parochos civitatis, & certum districtum ejus qui fines Archi-Diaconatus dicuntur; in aliis non unus tantum, sed plures Archi-Diaconi constituuntur, qui partes dioecesis veluti regiunculas sibi subjectas habent, tantum Vicarii Episcopi, & intitulati; tandem plerisque in Ecclesiis tota Archi-Diaconi jurisdicatio per consuetudinem ad Vicarium Generalem, seu Officiale Episcopi transit; ut proinde hac in re potius inspicienda sit cujusque Ecclesiae consuetudo, aut statutum, quam jura scripta, arg.

8. cum olim 6. de Consuet. Sylvester V. Archi-Diaconus n. 1. Vallenfis h. 1. n. 3..

TITULUS XXIV. De Officio Archi-Presbyteri.

SUMMARIA.

1. *Archi-Presbyter quis?*
2. *Alius urbanus, alius ruralis.*
3. 4. *Utriusque munus & officium.*

Archi-Diacono proximus dignitate & gradu in Ecclesia Cathedrali est Archi-Presbyter, qui nonnunquam Decanus salutatur.

§. I.

1 Est autem *Archi-Presbyter*, quasi primus Presbyterorum, ille, qui præest Presbyteris, ac eorum officiis, vicésque absentis Episcopi in spiritualibus gerit. *c. 1. h. t.*

§. II.

2 *Archi-Presbyter* alius est *urbanus* sive *civitatensis*, alius *ruralis*, *foraneus*, seu *plebanus*. *Urbanus* est, qui præest Presbyteris in civitate, ubi Sedes est Episcopi, existentibus, & Episcopi vicem in Divino officio suppet; de quo in *c. 3. h. t. Ruralis* seu *foraneus* dicitur, qui curam animarum in plebe exercet, & super alios Parochos, ac Presbyteros, qui per minores titulos habitant, inspectionem gerit; de quo in *c. fin. h. t.* Et hic propriè videtur nuncupari Decanus in *c. 7. de Officio Archi-Diaconi* ac Vicarius foraneus in *Clem. de Rescript.* juncta Gloss. *V. foraneo*.

§. III.

3 *Officium* Archi-Presbyteri tum urbani tum ruralis est multiplex.

Ad *Archi-Presbyterum urbanum* spectat, Episcopo missam canente ordinare Sacerdotes ad altaris ministerium: Missarum solennia in absentia Episcopi celebrare, cantumque Horarum auspicari: orationes, quas vocant collectas, recitare: benedictiones presbyterata-

les ad Lectiones impertiri: infirmum oleo perungere, ac curam animarum agere: eam namque in Ecclesia Metropolitana, aut Cathedrali habet facultatem, quam quilibet Presbyter in sua Parochia. *d. c. 1. 2. & 3. h. t.* Ceterùm Archi-Presbyter urbanus ob præminentiam, quam inter Canonicas, aliósque Clericos obtinet, in dignitate quidem, seu potius personatu positus censetur, ita ut ipsa Sede Apostolica vel Legato ejusdem cause delegari possint juxta. *c. 11. de Rescript.* in 6. in foro tamen externo de Jure communi nullà jurisdictione prædictus est. *arg. d. c. 1. h. t.* De Jure communi inquam; non enim me fugit, in quibusdam locis, ubi Archi-Diaconus non est jurisdictionem in Clericos Archi-Presbyteris, seu Decanis Ecclesiarum Cathedralium, aut collegiatarum competere.

Ad *Archi-Presbyterum ruralem* pertinet non solum vulgi & plebis, sed etiam Presbyterorum curam gerere, & quâ quisque industriâ Divinum opus exerceat, observare: Clericorum rixas, ebrietates, aliâve scandala impedire, vel si minus ipse possit, Episcopo suo referre: ejus etiam decreta per se, aut per alios executioni mandare. *c. fin. h. t.*

Utrum verò Archi-Presbyter, seu Decanus ruralis habeat externam aliquam jurisdictionem? Rationem dubitandi suggerit *d. c. fin.* ubi omnia referre jubetur ad Episcopum. Verùm plerisque placet; in minoribus saltem aliquibus negotiis jurisdictionem ei denegandam non esse, cum si veluti Vicarius Episcopi foris constitutus ad gubernandum Clerum, ac populum, quod officium sine omni protus jurisdictione convenienter exequi non potest. Pirrh. *h. t. n. 11.* Neque obstat adductum *c. fin.* id enim solum procedit in negotiis gravioribus, aut magni momenti, ita ut etiam solum Decanus ruralis propriâ autoritate judicare non debeat, sed Episcopo referret: imò dum in *fin. cit. cap.* prohibetur, ne con-